

Kurdisk enighet eller fragmentering?

- En komparativ analys av nationalistiska rörelserna KDP och DTP-

Abstract

Kurdistan Demokratiska Parti (KDP) i Irak och Demokratiska Samhällspartiet (DTP) i Turkiet har utvecklats genom mycket motstånd, men har under det senaste decenniet godtagit en maktställning i respektive stat. Statsmakternas ingripande i kurdernas strävan för självstyre är en välkänd problematik, men vad som är mindre självklart är förkommandet av en kurdisk kollaboration. Etno symbolisten Anthony D. Smith menar att förenade symboler och minnen hos en folkgrupp skapar en nation, vilket anses vara enhetligt med politisk makt och lojalitet. Nationalism behandlas som en ideologisk rörelse, Smith och likasinnade teoretiker har valts ut för att undersöka förekommande tendenser för en ökad enighet eller fragmentering mellan de kurdiska partierna. En komparativ analys metod har brukats för att jämföra om de kurdiska partierna uttrycker lika eller splittrade nationella ideal. Inledningsvis, finns det en vilja bland både KDP och DTP att ge uttryck för kurdiska nationella idealen dock har idealen uttryckts på olika vis. Det har inte gått att undgå kurdernas skilda erfarenheter med statsmakterna, men partiernas relation till staten har inte varit det enda orsaken för den inträdande kurdiska fragmenteringen.

Nyckelord: kurdisk nationskapande, ideologisk nationalism, nationella ideal, fragmentering och enighet.

Antal tecken: 69 939

Akronymer

KDP/PDK	Kurdistan Demokratiska Parti	<i>Partîya Demokrata Kurdistan</i>
KRG	Kurdistan Regionala Regering	<i>Hikûmetî Herêmî Kurdistan</i>
PUK	Kurdistan Patriotiska Union	<i>Partiye demokrata Kurdistan</i>
KDPI	Kurdistan Demokratiska Parti i Iran	<i>Hîzbî Dêmokratî Kurdistanî Êran</i>
DTP	Demokratiska Samhällspartiet	<i>Demokratik Toplum Partisi</i>
DTH	Demokratiska samhällsrörelsen	<i>Demokratik Toplum Hareketi</i>
DEHAP	Demokratiska folkpartiet	<i>Demokratik Halk Partis</i>
PKK	Kurdistan Arbetarparti	<i>Partia Karkarn Kurdistan</i>

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
1.1	Syfte och problemställning.....	6
1.2	Teoriurval.....	7
1.3	Materialdiskussion.....	8
1.4	Avgränsningar.....	9
1.4.1	Teoretisk avgränsning.....	9
1.4.2	Tidsperiods avgränsning.....	9
1.5	Disposition.....	10
2	Metod	11
2.1	Komparativ analys.....	11
2.1.1	Validitet.....	11
3	Ideologisk nationalism	13
3.1	Nationskapande: Identitet, enighet och autonomi.....	13
3.2	Etnisk nationalism.....	14
3.3	Medborgerlig nationalism.....	15
4	Bakgrund	17
4.1	Kurdisk identitet.....	17
4.2	Framväxten av nationalistiska rörelser.....	18
4.2.1	Kurdistans Demokratiska Parti i Irak.....	18
4.2.2	KDP: s aktuella position i Irak.....	19
4.2.3	Demokratiska Samhällspartiet i Turkiet.....	20
4.2.4	DTP: s aktuella position i Turkiet.....	21
5	Skillnader av synliga ideal i KDP och DTP?	22
5.1	Nationell symbolism ↔ Nationell identitet.....	22
5.2	Nationell lojalitet ↔ Nationell enighet.....	25
5.3	Nationell plikt ↔ Nationell autonomi.....	28
6	Skillnader av nationalistisk organisering; mobilisering, koordination och legitimering?	30
7	Slutsats	33
	Referenser	34

Internet material 35

1 Inledning

Majoriteten av alla nationalisterna anser att en nation utgörs av en folkgrupp med ett gemensamt ursprung, som lever i ett givet territorium. För de uppskattningsvis 25-30 miljoner¹ kurder har nationskapande varit problematiskt. Kurder benämns som den största minoriteten utan självstyre, huvudparten lever idag splittrade under skilda stater (Irak, Syrien, Turkiet och Iran) i Kurdistan. Under flera tillfällen har kurdiska grupper i Kurdistan sökt sig till erkännande men ansatserna har genom strukturellt och direkt våld slagits ner av centralmakterna. Efter en långvarig kamp har Kurdistans Demokratiska Parti i Irak och Demokratiska Samhällspartiet i Turkiet numera erhållit en maktposition.

KDP är det styrande partiet i Kurdistans autonoma region DTP: s maktposition är underlägsen, men är för närvarande det enda erkända kurdiska partiet i Turkiet. Partierna har utvecklat ett stöd bland sina anhängare vilket har medfört ett visst erkännande inom respektive stat. Så frågan är; nu när kurder uppnått en position i Irak och Turkiet, huruvida denna makt kommer användas till att främja ökad enighet bland kurderna eller om den riktas mot en ökad fragmentering?

1.1 Syfte och problemställning

Ett kurdisk erkännande i Kurdistan är problematiskt, trots allt är territoriet splittrat i suveräna stater som inte är beredda att överge sitt territorium. Dock, för att förstå kurdproblematiken bör man inkludera kurdernas egna uppsatta mål och handlingar gentemot andra kurder. Även om den nationalistiska kampen är starkt betingad hos kurder, kan deras organisering och medel te sig olikartat från en kurdisk grupp till en annan. Anthony D. Smith redogör för att en enad nation har en väldig kapacitet vad gäller politisk makt och kollektiv lojalitet.² Nu när KDP och DTP erhållit en maktposition upplevs det angeläget att undersöka om kurder vid makten strävar efter eller upplever en enad kurdisk nation.

Studien syftar till ett försök att förklara om Kurdistan (åtminstone Kurdistan i Irak och Turkiet) är enad eller splittrad vid valda frågor. Studiens ledande tema kommer att behandla KDP: s och DTP: s nationalistiska verksamhet för en förmodad ökad kurdisk fragmentering och/eller enighet. Mina huvudfrågor är;

---

¹ Karlsson 2008 s. 7 (Obs. beräkningen är inte enhetlig)

² Smith 1998 s. 187

- Finns det tendenser för en ökad kurdisk enighet eller förekommer det mer benägenhet till fragmentering, utifrån KDP: s och DTP: s nationalistiska framställande?
- Hur verkar KDP och DTP som en ideologisk nationalistisk rörelse: Hur synliggörs idealen; identitet, enighet och autonomi?
- KDP: s och DTP: s mobilisering, koordinering samt legitimering?

1.2 Teoriurval

Teoretiker av nationalism har under loppet av nationalismens historia kategoriserats efter, de som poängterar vikten med etnicitet och historia och de som betonar på politik och modernisering, vid nationskapande. Teoretikerna är ytterligare indelade efter deras förtroende för en naturlig och skapad nation.³

Smith har en etno symbolistisk syn på nationalism vilket han återger som en ideologisk rörelse. Historiska symboler och myter är kärnan för skapande av idealen; nationell identitet, enighet och autonomi. En nation menas därför vara baserad på ursprung. Smith är dock, enig med modernister om att nationer är en modern företeelse men understryker att en nation är en modern form av uråldriga etniska samhällen.^{4,5} Vidare sätts en stor tyngdpunkt på etnicitet i nationalistiska rörelser.⁶ Hans omfattande historiska analys av identitet och nationskapande upplevs applicerbar på kurdernas bevarande av en viss uråldrig kollektiv identitet.⁷ Teorierna stöder förståelsen för hur en kurdisk nationell identitet och nation har utvecklats och kan vidare tillämpas på hur det har synliggjorts av KDP och DTP. Smith riktar även uppmärksamheten på en distinktion mellan etnisk nationalism och medborglig nationalism, även benämnt som ett östligt och ett västligt nationskapande. Han menar att nationer skapas på olika vis och därmed även verkar på olika vis.⁸ Vid undersökning av KDP och DTP: s nationalistiska verksamhet kommer hans skilda syn på nationskapande att bli behjälplig, för att tyda om kurdernas verksamhet är avvikande eller snarlika.

Som stöd för Smiths analyser har Johann Gottfried Herder inkluderats. Liksom Smith förespråkade Herder vikten med historia med fokus på språk som menades skapa nationens världsbild. Eftersom språk är ett utmärkande avsnitt hos kurder kommer Herders teori att vara anpassningsbar på studien.

---

³ Østersund 1997 s. 16

⁴ *Ethnies* är forna samhällen, uppbyggda av ett folk som delar gemensam historia och kultur. Myter och symboler menades vara synbara endast hos specifika individer, som blev väl medvetna om sina skillnader samt likheter gentemot andra. Med *ethnie* som underlag menar Smith, att kollektiv identitet existerade innan och kom att verka i skapandet av moderna nationer (Smith 1986 s. 32; Smith 1998 s. 188)

⁵ Smith 1998 s. 33

⁶ Özkirimli 2000 s.59

⁷ Bruinessen 1994

⁸ Smith 1991 s. 123

Den modernistiska skolan återger nationer och nationella identiteter som formade i samband med en industrialisering och modernisering i nationen.⁹ Valet av modernisten John Breuille grundar sig på hans välutförda arbete om oppositionsrörelser som har eller söker sig till statsmakten. Som modernist behandlar han inte nationalism utifrån etnicitet och kultur utan som en modern form av politik.¹⁰ Dock erkänner Breuille ideologins kraft i nationalistiska rörelser och det är inom det avseendet hans teorier kommer att appliceras.

1.3 Materialdiskussion

Undersökningen av empirin samt teorin är tagen från sekundär material. Materialurvalet för empirin har framförallt utgått från författare som är välorienterade inom nationell identitet och nationalistiska rörelser med fokus på kurder. Studien har i huvuddel utgått från diverse antropologer, historiker och analytiker. Antropologen Brunessen (1992, 1994, 2000) har genom sina grundläggande analyser av kurdernas uråldriga historia blivit en välomtalad "kurdkännare". Hans verk har varit viktiga för förståelsen för vilka kurderna egentligen är. Lika betydelsefullt har kurdhistoriken Izady (1992) varit som genom sitt bildliga och detaljerade verk underlättat förståelsen för kurdisk kultur och identitet. En annan välkänd kurdhistoriker är McDowall (1996), som utförligt återger kurdernas historia i modern tid. Med hans omfattande beskrivning av nationalistiska rörelser har förståelsen för KDP: s och DTP: s utveckling underlättats. Litteratur av oppositionsrörelse experten Chaliand (1993, 1994) samt historikerna Entesser (1992) och Olson (1996) har framförallt använts för deras detaljerade och kritiska skildring av den kurdiska nationalismens utveckling och problematik. På liknande sätt har mycket av diplomaten Karlssons verk (2008) bearbetats, dock för aktuell beskrivning av kurdiska nationalistiska rörelser.

Litteratururvalet som ligger till grund för teorin är verk skrivna av de utvalda teoretikerna Smith (1986, 1991, 1998), Breuille (1993) och Herder som har behandlats ur deras analytiska skildring av idealens påverkan på nationalism. Dock har Herders teorier utgått från andrahandskällan Evrigenis & Pellerin (2004) verk som är en modern engelsk översättning av Herders tyska verk från 1972-1974. Som ett förstärkande belegg på det teoretiska ramverket, har akademikern Özkirimli (2000) verk inkluderats, som skildrar avvikande teoretikers synvinklar på nationalism.

Vid underlaget för studiens metod har Denks (2002) och Peters (1998) metodologiska litteratur behandlats, vilka beskriver komparativa modeller utifrån politiska förhållanden.

Slutligen, för mer aktuell information över KDP och DTP har Internet använts, framförallt information från den internationella nyhetsidan Reuters, den kurdiska nyhetsidan Kurdishglobe samt Kurdistans regionala regerings hemsida.

---

⁹ Özkirimli 2000 s. 50

¹⁰ Breuille 1993 s.14

1.4 Avgränsningar

Studien är begränsad till endast två involverade parters inverkan på kurdisk utveckling; KDP och DTP. Det finns fler prokurdiska partier i Kurdistan, men valet av KDP och DTP beror på deras för närvarande legitimitet i respektive stat, vilket upplevs som ett korrekt val för att skildra om kurdiska makthavare är för en ökad enighet eller fragmentering. Om kurder i dessa länder uttrycker en samverkan eller en splittring är det kanske även möjligt att resten av Kurdistan upplever detsamma, men det är endast en hypotes och inget som skall granskas vidare. Studien kommer i huvudsak att inriktas på KDP: s och DTP: s enskilda påverkan på kurder i Turkiet och Irak. Omvärldens påverkan av partiernas utveckling kommer att behandlas men det kommer enbart vara i syfte till att öka förståelsen av partiernas politiska ställning framförallt deras bemötande från staterna.

1.4.1 Teoretisk avgränsning

Breuilly tillhör den modernistiska skolan av nationalism och Smith tillhör den etno symboliska, deras idéer är därmed motsägande. Studien är dock inte ett försök till att sätta skolorna mot varandra utan studien skall endast analyseras utifrån ett ideologiskt nationalistiskt synsätt. Breuilly har utfört ett välgrundat arbete om moderna oppositionsrörelser, men hans verk brister vid etnicitetens inverkan på nationalistiska rörelser. Det har medfört en begränsad tillämpning av hans teorier.

I helhet är Breuillys och Herders teorier endast tillämpade som ytterligare belägg för Smiths genomgående analyser av idealens inverkan på nationalistiska rörelser.

1.4.2 Tidsperiods avgränsning

Studien kommer att inrikta sig på tendenser för en ökad fragmentering och/eller splittring hos KDP och DTP, vid aktuell tid. För att tyda och förstå dessa utvecklingar har jag valt att till stor del studera kurdernas nationalistiska historia och mobiliseringsprocess. Jag kommer att utgå från framväxten av KDP: s som inleddes under 1940-talet och från kurdernas nationalistiska rörelse i Turkiet som påbörjades under 1970-tal. Bakgrundsinformation är en central tillämpning för Smiths historiska analyser men studien kommer genom den historiska utvecklingen fokusera på hur KDP: s och DTP: s verksamhet verkar i aktuell tid¹¹.

Vidare menar Smith och Herder att nationell identitet är bunden till nationens ursprung som återges av gemensamma erfarenheter via diverse symboler och myter. För att studien inte ska bli alltför historisk kommer sökandet efter den

---

¹¹ Studien avser till september 2009

kurdiska identiteten endast utgå från ett visst antal symboler och myter som anses särskilt utmärkande för kurder utifrån KDP: s och DTP: s utveckling.

1.5 Disposition

Utöver introduktionsavsnittet, även innefattad metod-och-teori kapitlen, inleds studien med ett bakgrundskapitel över den kurdiska nationella identiteten samt utvecklingen av kurdiska nationalistiska rörelser i Irak och Turkiet. Analyskapitlet tillkommer därefter vilket inleds med undersökning av kurdernas uppfattade nationella ideal (identitet, autonomi och enighet) specifikt om och hur idealen behandlas av KDP och DTP. Detta kommer att bearbetas i samverkan med Smiths och Herders teorier.

Det är uppfattat att även om det förekommer gemensamma nationella ideal behöver det inte nödvändigtvis innebära att KDP och DTP strävar efter samma mål. Huruvida autonomi, identitet och enighet behandlas är beroende av den nationalistiska rörelsens uppbyggnad. Därmed kommer en vidare undersökning av Smiths etniska och medborgliga nationalism med Breuilys teorier att appliceras. Den förmodade skilda eller gemensamma kurdiska nationen kommer att lyftas fram vid hur KDP och DTP genom åren och i aktuell tid verkat för de nationalistiska idealen.

2 Metod

2.1 Komparativ analys

Arbetet är utformat som en litteraturstudie. Studien kommer att redogöra för förekommande tendenser för ökad enighet eller fragmentering bland studieobjekten KDP och DTP. Studiemetoden kommer att vara av slaget komparativ fokus studie som utgår ifrån fokus på ett eller ett fåtal objekt, vilket studeras genom flera oberoende aspekter.¹² I det här avseendet är det viktigt att poängtera att studien till stor del är teoretisk belagd, resultatet kommer att beaktas utifrån ideologisk nationalism. Av den orsaken kommer KDP och DTP analyseras utifrån Smiths centrala ideal, med influenser av Herder och Breuilly.

Studieobjektens jämförelsemall är nationell; identitet, autonomi, enighet. För en vidare omfattning kommer jag att ta del av partiernas mobiliseringsprocess, legitimitet och koordinering.

Inom komparativ studiemetod förekommer jämförelsemodellen; *most different design* och *most similiar design*. *Most similiar design* utgår till skillnad av *most different*, från att studieobjekten är så lika att de måste undersökas genom sina skillnader, för att det genom olikheten som den avgörande faktorn förklaras.¹³ I det här fallet kommer partiernas skillnader kännetecknas som den avgörande faktorn för ökad enighet eller fragmentering kan upptäckas. KDP: s och DTP: s likheter kännetecknas av att båda är numera legitima kurdiska partier skapade av kurdiska nationalister. Eftersom Smith argumenterar för att en nation är naturlig skapad kan kurdernas förenade arv tyda på ytterligare en likhet i partiernas uttryck av nationell ideal.

2.1.1 Validitet

Det som kan försämra validiteten hos komparativa studier är bristen av underlag för flera interna jämförande faktorer. Studiens resultat är beroende av att det finns en bredd hos jämförande faktorer i annat fall kan resultatet bli ofullständigt. För att undgå det bör man även behandla utomstående faktorer som kan påverka studieobjektet.¹⁴ Studien behandlar den förmodade kurdiska enigheten och/eller fragmenteringen utifrån KDP: s och DTP: s verkande men såsom situationen ser ut är partierna till stor del beroende av statsmakternas hållningssätt. Partiernas uttryck för fragmentering och enighet är därmed påverkade av utomstående

---

¹² Denk 2002 s. 42

¹³ Denk 2002 s. 43

¹⁴ Denk 2002 s. 50

faktorer i det här fallet är det centralmakterna vilket kommer att upplysas under studiens gång.

Validitet kan även försämrats om underlaget av de jämförande faktorerna inte förekommer hos alla inblandade studieobjekten.¹⁵ Som redan benämnt är det framförallt olika ideal som skall undersökas. I enlighet med Smith finns idealen hos alla nationalistiska rörelser och förekommer därmed hos både KDP och DTP.

Det är även värt att understryka att urval av vissa symboler och myter inte kan fastställa en enhetligt nationell identitet. Kurder kan ha skilda associationer till olika symboler och myter. Max Weber poängterar dock att ideal utgörs av hypotesriktning. För att fastställa hypoteserna bör de sättas i relationen med verkligheten.¹⁶ Den nationella identiteten kommer i detta avseende att urskiljas utifrån valda symboler och myter partierna uttrycker för att därmed kunna fastgöra att vissa kurdiska myter och symboler uttrycks i verkligheten.

Avslutningsvis kan termer som nation, nationell identitet och nationalistisk rörelse innebära tvetydiga definitioner. För att inte skapa oreda redogörs för vald terminologi i teoridelen.¹⁷

---

¹⁵ Denk 2002 s. 50

¹⁶ Weber 1977 s. 139

¹⁷ Peters 1998 s. 80-81

3 Ideologisk nationalism

Nationalism, som ideologisk rörelse, behandlar nationskapande som en form av historia och kultur.¹⁸ Smith anser att idealen; identitet, enighet och autonomi är centrala delar för all nationskapande.¹⁹ Utifrån hur idealen behandlas och verkställs kan en nationalistisk rörelse bedömas ur antingen en etnisk nationalism eller en medborgerlig nationalism.

3.1 Nationskapande: Identitet, enighet och autonomi

Smith menar att en nation är ett likvärdigt folk med gemensamma myter och minnen som delar på gemensamma kulturella, ekonomiska, juridiska och religiösa angelägenheter.²⁰ Besluta sig för en nation är uteslutet, den egna nationen följer med en oberoende av vart man än befinner sig.²¹

Den nationella identiteten bildas när attributen hos en folkgrupp framhävs²², som utgörs av välorienterade symboler och myter. Både av konkreta symboler som flaggor, nationalsånger och uniformer samt mer abstrakta som minnen och myter om exempelvis forna hjältar och fältslag. Vidare anses symboler vara representativa för en identitet medan myter är klargörande identitetsfaktorer.²³ Breuilley anser att symbolism blir användbart vid nationskapande, symboler har kapacitet att återge något som individens själv kan referera till (*self-reference*). Nationell enighet uppstår, när utvalda symboler relateras bland flera individer.²⁴

Språkbruket är det centrala hos Herders teori; genom språkets förmåga att kommunicera fram idéer och värderingar utgör språket ett tankesystem hos människan. Ett språk kan därför ena ett folk som delar det men om språket blir otydligt och även de minnena om historiska erfarenheter, bryts kontakten med gruppen. Herder påpekar även att nationer utgjordes av en specifik historisk karaktär (*geni*). Han anser att inom varje nation finns särskiljande sätt att uttrycka sig som inte bör försummas annars går man miste om den unika identiteten, det s.k. kollektiva jaget.²⁵ Breuilley resonerar vidare och framlägger att nationalistiska aspiranter utvecklar, genom sina tränade skickligheter, en legitim vision som

---

¹⁸ Özkirimli 2000 s. 59

¹⁹ Smith 1991 s.75

²⁰ Smith 1991 s. 14

²¹ Smith 1991 s. 101

²² Smith 1991 s. 21

²³ Smith 1998 s.186-187

²⁴ Breuilley 1993 s. 64

²⁵ Smith 1991 s. 75, Evrigenis & Pellerin 2004 s. 101

representerar nya idéer bort från statens uteslutande.²⁶ Breuillys tes kan i detta avseende kopplas samman till Herders tes; då nationer har en specifik karaktär kan nationalistiska ledare, genom deras förmågor, presentera den specifika karaktären inom den politiska agendan.

I idealet om autonomi refererar Smith till Immanuel Kants princip om självbestämmande²⁷ där idealet framhävs som en moralisk plikt. Ett enat folk riktas åt att vara odelbara och självständiga. Nationens utveckling kan komma att hämmas om den inte lösgör sig från främmande konkurrenter. Autonomi anses därmed vara en plikt som nationalister bör följa för att följa nationens vilja. För att nationen skall kunna uppnå en viss homogenitet blir den politiska sfären nationalisternas hjälpmedel.²⁸

3.2 Etnisk nationalism

Etnisk nationalism beskriver en vertikal (vertical) och folklig mobilisering med intellektuella individer i centrum. Den lodrätta mobiliseringen sker nedifrån och upp genom intellektuellas initiativ.²⁹ Skarpsinniga intellektuella individer inleder en granskning av sina historiska, språkliga och kulturella ursprung för att komma tillbaka till sitt folk, till sin nation, med legitima bilder av dess härkomst.³⁰ Med de intellektuella hänvisar Smith till de som levererar ett visst språk och användbara idéer till nationen.³¹ Breuilly redogör vidare att de intellektuella är utbildade inom staten men har inte mottagit en lämplig ställning i staten.³²

En vertikal mobilisering av en politisk identitet verkar framgångsrikt utifrån ett historiskt, språkligt och traditionellt gemensamt ursprung.³³ Mobiliseringen har därmed fokus på inhemsk kultur och solidaritetskänsla vid identitetskapandet.³⁴ Smith menar att upptäckandet och användandet av symboler och myter inte är nya symboler och myter, utan de intellektuella återupptäcker och återanvänder dem för att ge folket en nationell identitet.³⁵

För att samhällets ledare skall ena ett folk bör det som underlag finnas en folklig vilja för gemenskap men även symboler och myter som är rätt förenade med nationens ursprung. Smith redogör för intressen hos etniskt nationalistiska rörelser.³⁶

- Autonomi, i syfte att erhålla en kulturell, social och ekonomisk autonomi men ändå kunna stå kvar under statens militära och

---

²⁶ Breuilly 1993 s. 93

²⁷ Immanuel Kants etik om imperativa kategoriseringar, "Grounding for the Metaphysics of Morals", 1785

²⁸ Smith 1991 s. 76-77

²⁹ Smith 1998 s. 194

³⁰ Smith 1998 s. 194

³¹ Smith 1991 s. 93

³² Breuilly 1993 s. 93

³³ Smith 1991 s. 123

³⁴ Smith 1991 s. 82

³⁵ Özkriminli 2000 s. 179

³⁶ Smith 1991 s. 123

politiska tillsyn. Intresset av detta ligger i att få del av statens utveckling då deras levnadsstandard oftast är högre med staten än utan den.

- Dubbel identitet, i syfte att godkänna statens identitet som en del av sin egen nationella identitet, vilket grundar sig på en länge delad historia och kultur som satt sin prägel på nationalisterna.
- Enighet, i syfte till att gå emot skapandet av en nationalstat då det inte finns något intresse som nation att bilda en stat.

Sammanfattningsvis söker ledare i etnisk nationalism självstyre, dock ingen fullständig självständighet. Nationalisternas val till delvis självstyre tyder på den trygghet den aktuella staten ger. Det centrala med identitetsidealen är att bevara nationens sanna form. Den nationella identiteten formas inte utan är grundad på nationens historia med dess bestämda rötter. Vidare accepterar nationalisterna en multikulturell gemenskap. Enighet med främmande identiteter uppmuntras bland dessa nationalistiska ledare som en positiv tillämpning för en maktbalans i nationen.

3.3 Medborgerlig nationalism

Medborgerlig nationalism, beskriver en sidoriiktad (lateral) och aristokratisk styrande mobilisering. En lateral mobilisering grundar sig på att den sker inom medborgare och vidare i samma riktning. Breuilley menar att en förekommande tendens för nationalistiska rörelser är att de härstammar från den dominanta kulturella gruppen i samhället.³⁷ Det är genom det sociala överskiktet som mobiliseringen påbörjas, eliten är i centrum.³⁸

Eliten är nödvändigtvis inte de som har högsta ställningen i staten, utan det kan vara de som har högst ställning i nationen. Genom en upplevd konkurrens från andra inbjuder eliter sitt folk i lägre skikt till sin nivå och sina ekonomiska fördelar, administrativa medel och kulturella värld.³⁹ Den allt större anhängarskaran försäkrar elitens ställning och dess politiska idéer vilka skapar den politiska identiteten och därmed enar en folkgrupp.⁴⁰ Smith redogör för intressen inom medborgerlig nationalism;

- Autonomi, i syfte att delta i samhället eller specifikt kunna aktivt delta i ett givet territorium med nationalisterna i ledning. Att få vara

---

³⁷ Breuilley 1993 s. 123

³⁸ Özkriminli 2000 s. 178

³⁹ Smith 1998 s. 193

⁴⁰ Smith 1991 s.116

en medborgare för att kunna stå emot konkurrerande identiteter och få tillgång till de rättigheter ett medborgarskap ger.⁴¹

- Formad identitet, i syfte att utbilda nationen för att därmed kunna upprätthålla en homogen nation. Utbildning blir därmed ett kontrollmedel för nationalisterna som de använder för att inpränta idéer, bilder och symboler för att stannat kvar hos nationen⁴² men även som en assimileringmetod mot utomstående identiteter.⁴³
- Territoriell enighet, i syfte att erhålla ett område där folk kan leva bland sina egna på det området som därförinnan bebotts av deras anfäder⁴⁴. Ett samhälle med ett enat folk som lyder under samma lagar och institutioner inom ett givet territorium.⁴⁵

Sammanfattningsvis, har de här nationalisterna som mål att uppnå fullständigt självstyre i en enad nation. Dessa nationalisterna önskar genom sin kultur och byråkratisk interagerat bilda en kompakt nationsstruktur som starkt utesluter främmande. Till skillnad från etnisk nationalism bestämmer eliten vilka symboler och myter som är värda att bevara. Ledarna fokuserar sig på en skapad identitet och genom sitt missnöje och hopp om en oavhängighet utnyttjar dem skapandet av nationens enhet för att bevara såväl som att stärka sin position.

---

⁴¹ Smith 1991 s. 117

⁴² Smith 1991 s. 117

⁴³ Smith 1991 s. 102

⁴⁴ Smith 1991 s. 117

⁴⁵ Smith 1991 s. 9

4 Bakgrund

4.1 Kurdisk identitet

Ett enhetligt kurdiskt ursprung återges inte bland den kurdiska historieforskningen. Men flera kurdiska nationalisterna instämmer med huvudparten av den västerländska tesen, att kurder härstammar från meder, ett indoeuropeiskt folk som för 3000 år sen slogs sig ner i Zagrosbergen (nuvarande Kurdistan).⁴⁶

Den övervägande andelen kurder tillhör den sunnitiska grenen av Islam inom den distinkta skolan shafi. Kurder tillhör även andra religioner, som shiiter, kristna, judar samt även religiös mysticism såsom alviter och yezider.⁴⁷ Liksom religionen förekommer det inget gemensamt kurdiskt språk utan det är uppdelat i tre större dialekter; *khurmanji*, *sorani* och *zaza*. Dialekterna *khurmanji* och *sorani* talas hos majoriteten av kurder i Irak medan kurder i Turkiet talar framförallt *khurmanji* därtill en grupp som använder sig av *zaza*. Dialekterna härstammar alla från den iranska språkstammen men vissa av dialekterna skiljer sig så drastiskt från varandra att kurder emellan inte kan förstå varandra.⁴⁸

Kurder är till stor del styrda av ett uråldrigt stamväsende. Omringade av de symboliskt skyddande bergen har kurdiska stammar fått uppleva ett partiellt självstyre.⁴⁹ Stamsamhället är ideologiskt och hierarkiskt uppbyggt och ledarskapet går oftast i arv. Stamledaren, *agha* karakteriseras av intelligens och världsligt sinnelag vilka är strikta med verkställande av stammens skyldigheter och rättigheter. Inom stammen upplevs en stor lojalitet och tillit till ledaren. En ledare kan dock snabbt mista makten om han inte bevarar stammens traditioner.⁵⁰ Bland de mest framgångsrika klanmedlemmarna finns Talebani och familjen Barzani inkluderad.

Kurder uttrycker även sin identitet genom deras högst respekterade krigare; de traditionella *peshmerges* ("de som ser döden i vitögat"), som med sin insikt om bergens olika förbindelser utgör ett stort motstånd för inkräktare.⁵¹

Slutligen, är det även viktigt att poängtera att externa faktorer har påverkat kurdernas möjligheter att uttrycka sin nationella identitet. KDPI ledaren Qazi Muhammad är den första framgångsrika ledaren i kurdisk historia. Tillsammans med Mustafa Barzani styrde han över en autonom kurdisk region, Mahabad

---

⁴⁶ Karlsson 2008 s. 34; Bruinessen 1994

⁴⁷ Bruinessen 1992 s. 23-24

⁴⁸ Karlsson 2008 s. 10-12; Bruinessen 1992 s. 21-22

⁴⁹ Ciment 1996 s. 78

⁵⁰ Izady 1992 s. 205, McDowall 1996 s. 295-296; Bruinessen 1992 s. 78-79; Chaliand 1994 s. 21

⁵¹ Ciment 1996 s. 155

republiken i Iran år 1946. Regimen varade inte länge utan Muhammad och många av hans närmaste avrättades av den iranska regimen kort därefter.⁵²

Under loppet av kurdisk historia har en kurdisk nationell identitet aldrig fått visas öppet utan ett visst motstånd. Kurderns långdragna historia omfattar ett stort antal myter men den återkommande sektionen av kurdiska myter återger ett förtryckt folk som med skydd av de stadiga bergen kämpar för att bli befriade.⁵³ Kurderns vilja att styra över ett eget territorium har slagits ner jämte deras önskan att uttrycka sig. Motståndet har skett i olika grader men motstånd har varit ett återkommande fenomen för kurder, vilka identifierar sig som ett förtryckt folk uteslutna från territorier och rättigheter.⁵⁴

4.2 Framväxten av nationalistiska rörelser

4.2.1 Kurdistans Demokratiska Parti i Irak

Mustafa Barzani är ledargestalten för den kurdiska nationalistiska kampen i Irak. Barzani inledde ett kurdiskt styre i Irak i syfte till att stärka den kurdiska utvecklingen. Hans revolutionära verksamhet fördömdas av Irak som förde honom till landsförvisning⁵⁵ men för kurder kom han att bli ledare bland nationalistiska aspiranter.⁵⁶

KDP kom att etableras 1946, Barzani som fortfarande levde i exil gav ledningen till olika stamherrar.⁵⁷ Orsaken till den nationalistiska framväxten har sin grund i att Irak låg under brittiskt styre fram till revolutionen 1958; briterne beviljade kurder vissa kulturella och politiska friheter i Irak, bland annat kunde det traditionella kurdiska stamväsendet fortgå.⁵⁸ KDP mobiliserade sig via traditionella seder samt genom den väldiga lojalitet rörelsen gav till det kurdiska stamväsendet.⁵⁹

Arabiska Baathpartiets maktövertagande över Irak (1961 och åter igen 1968-2003) problematiserade förhållandet mellan den arabiska myndigheten och KDP. Dåvarande KDP anhängare Jalal Talebani tillsattes som kurdisk förhandlare under de rådande konflikterna.⁶⁰ Under sin progression kom rörelsen att erbjudas regionalt kurdisk självstyre i mån av språkliga rättigheter och till viss del politiska friheter.⁶¹ Baathregimen uttryckte till en början ett samarbete men det kom senare

---

⁵² McDowall 1996 s. 245, Olson 1996 s. 85

⁵³ Karlsson 2008 s. 25-26

⁵⁴ Ciment 1996 s. 137

⁵⁵ McDowall 1996 s. 295-296

⁵⁶ McDowall 1996 s. 293

⁵⁷ McDowall 1996 s. 295

⁵⁸ Olson 1996 s. 85

⁵⁹ McDowall 1996 s. 296

⁶⁰ Entessar 1992 s. 65

⁶¹ Izady 1992 s. 69

att synliggöras som endast en hållhake till att vinna mer tid.⁶² Indirekt påbörjade Baathregimen en s.k. arabisering av kurdiska områden.⁶³

I samma veva kom resterande hög positionerade i KDP att få en alltmer distans till deras ledare.⁶⁴ Det fanns dock inga tankar om att låta Barzani som var förenad till KDP:s framväxt, att avgå.⁶⁵ Motståndarna av Barzani valde istället att dra sig ur, däribland Talebani, som år 1976 grundade PUK.⁶⁶

Barzani avled strax därefter, ledarskapet gick enligt stamtraditioner i arv till sonen Massoud Barzani.⁶⁷

Situationen för kurder försämrades alltmer när Saddam Hussein tog över makten i Irak 1979. Husseins introducerande av befolkningsplanen *Anfal* och avfyrning av kemiska vapen över Halabja under slutet av 1980-talet blev följden till en av de mest dramatiska händelser som drabbat kurder. Kurdiskt massmord och massutdrivning kom att bli en del av kurdernas moderna historia.⁶⁸

PUK och KDP fortsatte sina stridigheter sinsemellan men kom under Gulfkriget år 1991 att gemensamt förhandla fram en fristad för kurder i Irak⁶⁹ som resulterade i att kurder fick en relativt självstyrande region, under benämningen KRG.⁷⁰

Till följd av den amerikanska invasionen i Irak och Saddam Husseins fall år 2003 kom allt fler strider att utlösas mellan olika etniska grupper. För att kurder skulle få möjligheten att ta del av makten i den konflikthärjade Irak valde KDP och PUK att alliera sig under 2004 vilket resulterade i att KDP fick under år 2005 legitim makt över KRG. Presidentposten utföll till Barzani, premiärministern blev Nechirvan Barzani (Massoud Barzanis brorson) även Talebani erhöll en hög position som presidenten över Irak.⁷¹

4.2.2 KDP: s aktuella position i Irak

KRG omfattas av provinserna Duhok, Sulemania och Erbil⁷², vilka representerar en federal region till Irak. Myndigheten har framfört att regionen har bildats på ett legitimt tillvägagångssätt och poängterar även att utbildningar av policyer skall ske genom rättsväsendet.⁷³ Det kurdiska regionala styret har en lagstiftande och rådgivande makt över regionens säkerhet, ekonomi, infrastruktur samt frågor rörande utbildning och hälsa. Styret består av flera politiska partier med skilda etniciteter (kurder, kaldéer, turkmener, assyrier etc.).

---

⁶² Bruinessen 1992 s. 27-28

⁶³ Izady 1992 s. 69

⁶⁴ Bruinessen 1992 s. 27-28

⁶⁵ Entessar 1992 s.67

⁶⁶ Entessar 1992 s. 78

⁶⁷ Izady 1992 s. 206

⁶⁸ Chaliand 1994 s. 69-71

⁶⁹ Ciment 1996 s. 148-149

⁷⁰ Olson 1996 s. 85-86

⁷¹ Karlsson 2008 s. 153-156

⁷² ”The Kurdistan Region in brief”, 2008

⁷³ “Programme of the previous cabinet of the Kurdistan Regional Government”, 2006

Presidenten Barzani erhåller den främsta positionen i KRG, som representant för regionen har han legitimiteten att stärka och utveckla styret vid nationella och internationella förbindelser. Regeringsplanen verkar i dagsläget för ett öppet och rättframt samarbete för en ökad socioekonomisk tillväxt i det regionala området men även för en utveckling av Irak.⁷⁴ Barzani har även vidmakthållit över tusentals *peshmerges*, som styrets officiella försvarsstyrka.⁷⁵

4.2.3 Demokratiska Samhällspartiet i Turkiet

Bildandet av en kurdisk rörelse i Turkiet har varit svår att bemästra. Redan under 1920-talet stiftades lagar som förbjöd partier att erkänna minoriter.⁷⁶ Kurder erhöll endast statliga rättigheter om de tog avstånd ifrån sina kurdiska rötter. Staten propagerade även att kurder glömt sin historia och är egentligen turkar, s.k. ”bergsturkar”.⁷⁷ Kurdiska namn fick ändras till turkiska⁷⁸ och traditionella kurdiska dräkter, skrifter och högtider bannlystes.⁷⁹

Under 1970-talet, när ett mer demokratiskt Turkiet utvecklades, kom det att bli en inledande era för kurdisk nationalism, men rörelserna tillvägagångssätt skilde sig. Demokratiska kurdiska organisationer ansträngde sig för att få kurder accepterade som medborgare för att få möjligheten att hota turkiska partier med ett berättigat folkligt stöd. Parallellt med detta växte en kurdisk radikalism fram med, marxistiska rörelsen PKK i leden, som genom våld eftersträvar en kurdisk befrielse.⁸⁰ PKK har under sin tillväxt förklarats framförallt av Turkiet som en terrororganisation.

Turkiska lagar kom under slutet av 1980-talet att till viss mån erkänna den kurdiska identiteten.⁸¹ Kurdisk media och litteratur fick sändas och publiceras i begränsad form, skolgång fick ske på kurdiska dock endast i privatskolor. Fortfarande existerade bestämmelser över när och var kurder fick tala kurdiska.⁸²

Under 1990-talet blev situationen alltmer outhärdlig för kurder.⁸³ Turkiska arméer rensade systematiskt kurdiska byar och förvisade ett stort antal kurder från sina hembyar.⁸⁴ Under samma period inrättades en anti-terror lag som förbjöd individer att verka mot statens s.k. odelbarhet och allt som förklarades vara ett hot mot det turkiska centralstyret.⁸⁵ Turkiska staten förkastade som regel all kommunikation med kurdiska partier. Eftersom kurdiska partier endast överlevde korta perioder i Turkiet slöt partier sig samman för att stärka möjligheten till ett kurdiskt styre. De flesta kurdiska partier i Turkiet har därmed överensstämmande

---

⁷⁴ “About the Kurdistan Regional Government”, 2008

⁷⁵ Karlsson 2008 s. 154

⁷⁶ Chaliand 1993 s. 5

⁷⁷ Salih 1999 s. 10; Ciment 1996 s. 108-109

⁷⁸ Bruinessen 2000 s. 8

⁷⁹ Ciment 1996 s. 109

⁸⁰ Olson 1996 s. 141-142,147; Karlsson 2000 s. 78-79

⁸¹ Ciment 1996 s. 111

⁸² Karlsson 2000 s. 118

⁸³ Ciment 1996 s. 111

⁸⁴ Olson 1996 s. 116

⁸⁵ Salih 2000 s. 21-22, 26

verksamhet men med annat partinamn. DTP växte fram ur sammanslutningen mellan DEHAP och det omtalade Leyla Zanas parti DTH.⁸⁶

Under parlamentsvalets avgörande under år 2007 fick DTP överta 21 platser i Turkiets riksdag. DTP: s partiledare är numera Ahmet Turk.⁸⁷

4.2.4 DTP: s aktuella position i Turkiet

I dagsläget sträcker DTP: s makt sig inte långt men med deras plats i parlamentet har de en legitim position i Turkiet.

Med initiativ av den turkiska staten har ett kurdiskt reformpaket kring den kurdiska utvecklingen verkställts, vilket DTP arbetar för att stärka. Reformerna behandlar i första hand ökade kulturella rättigheter och mindre restriktioner av det kurdiska språket.⁸⁸

Flera av DTP: s ledamöter har uttryckt att Turkiets sydöstra gräns bör tilldelas till kurder, denna önskan har även uttryckts av Zana samt av DTP: s forna ordförande.⁸⁹ Det kurdpolitiska partiet är numera åtalade och riskerar avstängning för att ha motverkat turkiskt odelbarhet.⁹⁰

---

⁸⁶ Karlsson 2008 s. 109

⁸⁷ "Kurds win limited voice in Turkish assembly", 2007

⁸⁸ "Turkey says working on bid to solve Kurdish problem", 2009

⁸⁹ Karlsson 2008 s. 109, 114; "Turkish opposition rejects Kurdish reform talks", 2009.

⁹⁰ "Turkey says working on bid to solve Kurdish problem", 2009; "Kurdish DTP party refuses to declare PKK 'terrorists'"; Karlsson 2008 s. 109, 113

5 Skillnader av synliga ideal i KDP och DTP?

Eftersom studien utgår från att det är skillnaderna mellan KDP och DTP som avgör den slutgiltiga faktorn⁹¹ kommer partiernas synliga ideal att framförallt undersökas utifrån deras särskillnader.

5.1 Nationell symbolism ↔ Nationell identitet

I det här avsnittet har jag för avsikt att undersöka om KDP och DTP har en gemensam eller splittrad syn på den kurdiska nationella identiteten. Syftet med avsnittet är även att undersöka vilka faktorer som berör den nationella identiteten.

Mina utvalda teorier beskriver nationellt identitetskapande genom historiskt ursprung och symbolism, därav kapitelbeteckningen.

En av kurdernas utmärkande högtid är *newroz* (ny dag) som firas för start av det nya året. Det kurdiska nyåret härstammar ifrån myten om ett uråldrig kurdisk folk som en dag frigjorde sig från sitt grymma styre för att återigen få se dagsljuset.⁹²

Högtiden är utsedd till nationell helg⁹³ och har kunnat uttryckas fritt bland kurder i den kurdiska regionen i Irak.⁹⁴ KDP har via KRG belyst myten och den nuvarande högtiden *newroz* som en del av den kurdiska nationella identiteten.⁹⁵

I Turkiet har firandet av den kurdiska högtiden varit mer kontroversiell och mindre synlig hos kurder. Den kurdiska högtiden är en klagörande faktor hos kurdernas nationella identitet⁹⁶, en myt accepterad bland kurder. Belägg för det är kurdernas firande av högtiden i Irak och DTP: s försök till att uppmärksamma högtiden i Turkiet.⁹⁷

Smith har resonerat att kurdiska nationalistiska rörelser uppmärksammar symboler och minnen om forna hemskheter, vilka förstärks under konflikter med andra nationer.⁹⁸ Med hänsyn till att den kurdiska högtiden återger ett förtryckt folks kamp är KDP: s och DTP: s uppmärksammande av högtiden, ense med

---

⁹¹ Denk 2002 s. 43

⁹² Karlsson 2008 s. 25-26

⁹³ Bruinessen 2000 s. 10; "National holidays and key dates in the Kurdistan Region's history", 2007

⁹⁴ Bruinessen 2000 s. 10

⁹⁵ Smith 1991 s. 17

⁹⁶ Smith 1998 s.187

⁹⁷ ""Kurdish Newroz, Turkish névrose or "Sayin Ocalan"", 2007,

⁹⁸ Smith 1991 s. 137

Smith resonemang. I synnerhet är resonemanget ense med den nationalistiska rörelsen i Turkiet, DTP: s framhävande av *newroz* cementerar myten om det kurdiska förtrycket genom turkarnas behandling av kurder vid aktuell tid.

I den kurdiska regionen i Irak uppmärksammas även händelsen i Halabja och frigörelsen av Saddam Husseins regim då de är utsedda till bemärkelsedagar.⁹⁹ De traditionella kurdiska styrkorna *peshmerges* är också synliga som dess försvarsstyrka i KRG. Barzani, den yngre, syns även i media oftast klädd i traditionella kurdiska kläder (egen notering) och har vid tillfällena tagit ner den irakiska flaggan på statliga byggnader för att istället hissa upp den kurdiska flaggan.¹⁰⁰ KDP har därmed uttryckt sin form av en kurdisk nationell identitet.

DTP har velat uttrycka den säregna kurdiska nationella identiteten, men de har slagits ner av den turkiska staten. Förutom försök till *newroz* firande har DTP även försökt uttrycka den nationella identiteten genom Zana som under 1990-talet öppet vistades med de kurdiska färgerna och genom Turk som valde att hålla öppet tal på kurdiska. Vid både av fallen resulterade det i att de mötte hård kritik av staten.¹⁰¹

Eftersom endast den turkiska identiteten har kunnats accepteras har kurder under åren försummat sitt språk och sin historia, även frivilligt anpassat sig till den turkiska identiteten.¹⁰² För att få möjligheten till att utvecklas som medborgare i Turkiet identifierar ett visst antal kurder sig hellre med turkar än med kurder.¹⁰³ I synnerhet har religiösidentifikation utgjort ett hot mot kurdiska nationalistiska rörelser, exempelvis identifierar kurder som tillhör den alvitiska trohetsläran i Turkiet sig hellre med alvitiska turkar.¹⁰⁴

Herder understryker att även om nationen upplever inskränkning av rättigheter ska den unika nationens anda bevaras.¹⁰⁵ För DTP har det, som redan berörts, varit problematiskt att ge uttryck för den mångsidiga kurdiska identiteten. Problematiken har avancerats i och med att DTP uttrycker ett sekulärt styre¹⁰⁶ vilket självfallet påverkar antalet kurdisk anhängare.

Det kurdiska partiet i Irak uttrycker däremot en traditionell kurdisk profil och har haft förmågan att ge uttryck åt nationens mångsidighet vilket har förmått att attrahera till sig alltfler kurdiska anhängare.¹⁰⁷ Dock är problematiken med religiösidentifikation även synlig bland kurder i Irak, exempelvis har kurder tillhörande den shiitiska skolan av Islam (Faylee) slutit sig samman med arabiska shia muslimer för erkännande i Irak.¹⁰⁸

Smith poängterade att om faktorerna inte längre accepteras av nationen kan den nationella identiteten upplösas, felaktiga symboler och myter leder till att gruppen inte längre relaterar till varandra.¹⁰⁹ I detta avseende förväntas ledare i

---

⁹⁹ "National holidays and key dates in the Kurdistan Region's history", 2007

¹⁰⁰ Iraq's Kurds flexing autonomy", 2006

¹⁰¹ Karlsson 2008 s. 93; "Turkey's forbidden tongue", 2009.

¹⁰² Salih 1999 s. 10; Ciment 1996 s. 108-109; Karlsson 2000 s. 102

¹⁰³ Karlsson 2000 s. 102

¹⁰⁴ Bruinessen 1994

¹⁰⁵ Smith 1991 s. 75; Evrigenis & Pellerin 2004 s. 101

¹⁰⁶ Karlsson 2008 s. 110; "Religious Kurds become key vote in Turkey", 2009

¹⁰⁷ Bruinessen 1992 s. 220-221

¹⁰⁸ The Islamic Fayli Grouping och Fayli Kurd Islamic Union

¹⁰⁹ Smith 1998 s.187

KDP och DTP ta hänsyn till nationens religiösa mångsidighet och hindra att den kurdiska nationella identiteten går förlorad. Om KDP och DTP inte uttrycker den nationella identiteten kan kurder upphöra att associera till kurdiska symboler och minnen, för att istället relatera till symboler och minnen tillhörande utomstående nationer. Kurdiska aliviters och shiiters val att identifiera sig utanför den kurdiska nationen har initierat en risk för fragmentering bland kurder.

KDP har dock utbjudit kurder möjligheten att ge uttryck åt sina särskiljande identitet, genom att ha uppmärksammat diverse kurdiska symboler, myter och minnen. KRG med deltagande av Barzani den yngre har även anordnat festligheter till ära för martyren Muhammad Qazi. Festligheterna drog till sig kurder från hela Kurdistan¹¹⁰, vilket insinuerar att frihetskämpen Muhammad är en bestämd faktor av den kurdiska identiteten: en klargörande kurdisk myt.¹¹¹ Än idag uppmärksammas Barzani den äldres utvecklande av KDP vilket redogör för att hans minne i den kurdiska regionen har bevarats¹¹², i synnerhet då sonen Massoud Barzani tog över ledarskapet. Smith framförde att den nationella identiteten uttrycks genom att nationen firar något som urskiljer de från icke-medlemmar.¹¹³ KDP har därmed valt att lyfta fram en del av kurdernas ursprung, genom att återanvända minnen av de kurdiska ledarna idag.

Minnet av Muhammad uppvaktas inte offentligt i Turkiet. Att hedra minnet av den första kurdiska ledaren över en autonomisk region skulle förmodligen gå emot den turkiska anti-terrorlagen.¹¹⁴ DTP har inte heller erbjudit något vidare offentlig uttryck för återknytande till varken Muhammad eller Barzani (egen notering). Som alternativ har DTP kommit att symbolisera PKK ledaren Abdullah Öcalan. DTP:s ledamöter är inte enhetliga för en samverkan med Öcalans organisation, till en början har partiet av sagt ett samarbete med PKK. Partiledaren Turk erkänner dock inte organisationen som en terrororganisation. Följaktligen har somliga DTP representanter öppet yttrat sig om att befria honom och har även vid upprepade tillfällen utnämnt Öcalan som ”den sanna kurdiska ledaren”.¹¹⁵ Även om ledamöterna är oeniga om samverkandet med PKK, förmedlar DTP en viss symbolisering av PKK ledaren som en del av den nationella identiteten.

Smith beskriver att myter om forna nationella hjältar är en del av de klargörande faktorerna i den nationella identiteten. I kurdernas fall skiljs myten åt. DTP och KDP visar ingen gemensam anknytning till en enhetlig kurdisk frihetskämpe. Det är värt att notera att myten om Öcalan inte helt kan ses som en klargörande faktor i den kurdiska nationen i Turkiet. Myten om honom accepteras inte av samtliga ledamöter men eftersom symboliseringen förekommer uttrycker partiet en delvis splittrad nationell identitet.

Den kurdiska nationella identiteten är önskad att uttryckas av båda partierna, dock formas den nationella identitet idealen av DTP på ett avstickande vis än av KDP. I det här fallet bör man ta hänsyn till att de kurdiska rörelsernas relation till

---

¹¹⁰ “Erbil festival honors founder of the Kurdistan Republic”, 2007

¹¹¹ Smith 1998 s.187

¹¹² “National holidays and key dates in the Kurdistan Region’s history”, 2007

¹¹³ Smith 1991 s.21

¹¹⁴ Salih 2000 s. 22-23

¹¹⁵ “Turkey says working on bid to solve Kurdish problem”, 2009; “Kurdish DTP party refuses to declare PKK ‘terrorists’”; Karlsson 2008 s. 109, 113

centralmakterna skiljer sig från varandra. KDP har större friheter medan DTP måste ta hänsyn till centralmaktens hårda övervakning. En kurdisk politisk identitet har genom åren fastställts i Turkiet via val och revolutionära medel, medan kurder i Irak har tillhandhållit en politisk identitet utifrån deras anknytning till diverse stammar.¹¹⁶ Det inte är egendomligt att DTP: s uttryckande av nationell identitet utlyser det som Smith benämner som skapad nationell identitet.¹¹⁷ Att kurder i Turkiet till viss del förlorat sina rötter, genom att frivilligt ha övertagit turkarnas nationella identitet, tyder på att DTP har behövt uttrycka en nationell identitet som skiljer sig från KDP. Till skillnad från DTP, har KDP vidmakthållit nationens djupa rötter som återupptäckt samt återinrättat nationens symboler och minnen. Nationer kan ha en tvåfaldig nationell identitet, en identitet som är applicerbar bland flera nationer.¹¹⁸ En dubbel nationell identitet kan te sig som möjlig bland kurder i Irak eftersom KRG är en federation till Irak och att KDP, framförallt Barzani, har ansvaret att utlysa en nationell identitet som går ihop med mångfalden i Kurdistan.

5.2 Nationell lojalitet ↔ Nationell enighet

I avsnittet som följer ska KDP: s och DTP: s yttrande av enighetsidealen undersökas. Problematiken hos parternas försök till en kurdisk enighet kommer också att diskuteras. Enighetsidealen framhävs genom graden av lojalitet nationen upplever, därav kapitelföreteckningen.

Herder framlade att nationell enighet uppstår genom nationens tankesystem vilket inträder genom nationens språk och historiska erfarenheter.¹¹⁹ I kurdernas fall har kurdiska varit nekat i Irak och fortfarande kontroversiellt i Turkiet. Ett gemensamt utbyte av tankar och värderingar mellan kurder i Irak och Turkiet är därmed problematiskt. Herder poängterade att det är auktoriteter som skapar tankesystemet och att det är ledarnas ansvar att presentera enighet i nationen.¹²⁰ KDP har nått ut till den kurdiska majoriteten i Irak med KRG: s bestämmelser om att arbeta via de största kurdiska dialekterna; *khurmanji och sorani*. KDP har även förespråkats och styrt upp ett stärkande av utbildningssystemet.¹²¹

I Turkiet får kurder enbart undervisas på kurdiska i privatskolor men eftersom många kurder är nödställda finns det få möjligheter för kurder att utbilda sig.¹²² Det resulterar i att kurder som inte kan behärska det kurdiska språket inte kan ta del av det kurdiska tankesystemet. Herder understryker att nationen är skyldiga till

---

¹¹⁶ Ciment 1996 s. 81

¹¹⁷ Smith 1991 s. 102

¹¹⁸ Smith 1991 s. 123

¹¹⁹ Evrigenis & Pellerin 2004 s. 7-8

¹²⁰ Özkrimili 2000 s. 18

¹²¹ ”The Kurdish language”, 2007; “Wiring for the Future: The Use of the Internet to Overcome Isolation in Iraqi Kurdistan”, 2001

¹²² Karlsson 2000 s. 118

att angripa när det rådande tankesystemet inte ense med nationens.¹²³ För DTP blir detta ett problem som endast får uttala sig på turkiska vid offentliga. Att nå ut till kurder via turkiska språket utlyser ett felaktigt tankesystem. Ledamöterna i DTP har försökt motverka det felaktiga tankesystemet genom att hålla tal på kurdiska, inrätta reformer av det kurdiska språket samt verka för tillgänglig *kurdiskhet* i Turkiet. Detta har inte fullförgjorts än då det turkiska motståndet i regeringen är kraftfullt.¹²⁴

Smith poängterar att myter och minnen om utmärkande nationella hjältar kan skapa enighet i en nation.¹²⁵ Hos kurder har tre utmärkande gestalter förknippats med kurdernas konflikthärjade frihetskamp; Qazi Muhammad, Mustafa Barzani och Abdullah Öcalan. Huvudgestalterna har alla velat befria kurderna från centralmakten men har uttryckts i olika omfattningar hos KDP och DTP. Hos kurder i Turkiet brister myten om Muhammad och Barzani medan hos kurder i Irak brister myten om Öcalan. Detta är förståeligt eftersom kurder är uppdelade och har undergått olika nationalistiska rörelser. Smith poängterar dock att det inte kan uppstå ett kollektivt öde om det inte finns ett kollektivt förflutet.¹²⁶

Partierna är enade vid betydelsen av att upplysa den kurdiska kampen men inte vid vem som innehar huvudfiguren. Det här tyder på en viss tendens för fragmentering, i takt med att KDP och DTP i nuläget erkänner skilda kurdiska ledare riskerar de i framtiden att inte finna en grund för samverkan. Betoningen skall dock inte vila på att endast en kurdisk ledare ska uttryckas för att enighet ska uppstå bland kurder utan innebörden är att rörelserna bör enas om vilka ledare de erkänner för att behandla enighetsidealen och därmed råda över enighet bland kurder i samband med gemensamma myter.

Smith argumenterar vidare att individers lojalitet till de resterande i nationen är så djup att det kan jämföras med det solidaritet man har gentemot kärnfamiljen.¹²⁷ Därmed, om kurder är enade, bör lojalitet upplevas.

Som den enda legitima kurdiska part i Turkiet kan man anta att DTP: s lojalitet till samt av kurder är stark. DTP är den enda parti en kurd legitimt kan delta i för få ett kurdiskt erkännande och för att legitimt förenas med andra i Turkiet. Dock, har Turkiets påtryckningar begränsat DTP verkande för en kurdisk nationell identitet, vilket i sin tur kan motverka kurdernas önskan att enas med ett parti som inte utlyser den kurdiska nationella identiteten. Ett kurdisk förenande i Turkiet problematiseras ytterligare vid uppdelningen av diverse kurdiska dialekter. Kurder som talar den distinkta dialekten *zaza* har definierat sig som kurder men det har inte varit antagbart hos resterande kurder, vilket har medfört att de numera definierar sig som endast *zaza*.¹²⁸

Herders teori framhåller att nationen brister om dess rötter försummas. Likaså gör Smith i samband hans redogörelse om att det inte kan förekomma ett kollektivt syfte om det förflutna förbises.¹²⁹ Teorin kan i detta fall resonera att de

---

¹²³ Evrigenis & Pellerin 2004 s. 7-8

¹²⁴ "Turkish opposition rejects Kurdish reform talks", 2009; "Turkey's forbidden tongue", 2009

¹²⁵ Smith 1998 s.186-187

¹²⁶ Smith 1986 s. 2

¹²⁷ Smith 1991 s. 91

¹²⁸ Bruinessen 1994; 1992 s. 21-22

¹²⁹ Evrigenis & Pellerin 2004 s. 102

kurder som har försummat *zaza* har även försummat den kurdiska nationen.¹³⁰ DTP bör ta ledningen för ett ”*zaza* återupptäckande” men det har inte synliggjorts. Deras starkaste utlopp i samband med enighetsidealen har berört relationen med PKK som har som mål att ena kurder i den sydöstra regionen i Turkiet. Ett antal ledamöter inom DTP är ense om detta mål, vilket tyder på att enighetsidealen riktas mot Smiths benämning av enighet inom medborglig nationalism, att förena nationen i ett givet territorium.¹³¹ PKK förespråkar våld för att uppnå målet, även våld mot kurder som motverkar organisationen.¹³² Frågan är, om solidaritet kan uppstå mellan kurder och DTP oberoende av deras samarbete med PKK. Det har framgått att samarbetet har en negativ påverkan på det kurdiska paritets framåtskridande¹³³ vilket är förståeligt, för ett kurdiskt parti att legitimt utvecklas i Turkiet bör en relationen med PKK uteslutats. Om DTP riskerar en underutveckling begränsas därmed verkandet för en kurdisk enighet. Frågan övergår till att vara, vilka kurder DTP är lojala mot; PKK anhängare, PKK motståndare eller samtliga? Svaret är otydlig, ledamöterna uttrycker skilda åsikter vilket återger en skev bild av vilka kurder partiet i själva verket vill förena.

KDP har markerat lojaliteten till kurder i Irak via ett kurdisk tankesystem samt genom deras uttryckande av den kurdiska nationella identiteten. Dock finner man inom KDP en multikulturell syn på enighet, som redan benämnt är den kurdiska regionen ingen homogen region. I samband med KDP: s styrande position i KRG verkar partiet för att stärka den multikulturella regionen. Förutom kurdiska lärosäten har det regionala styret även grundat lärosäten tillämpade för andra etniska grupper.¹³⁴ Myndigheten uttrycker en positiv syn på relationen till Irak¹³⁵ och behandlar förutom kurdiska även arabiska som det officiella språket i regionen.¹³⁶

Dock kan man till en viss del även skåda en s.k. territoriell enighet av KDP, via deras försök för implementering av paragraf 140 i Iraks konstitution.¹³⁷ Paragrafen lyfts fram i KRG: s avtal mellan Barzani och Talebani, som redogör för att förvisade kurder skall återvända till sina ursprungliga kurdiska städer som ”arabiserats”, särskilt uppmärksammat är staden Kirkuk¹³⁸. Kirkuk har skapat väldiga spänningar bland kurder och icke kurder, Barzani håller fast vid att staden skall utses kurdisk men utlyser att det lokala styret ska tilldelas i balans med de etniska gruppernas storlek.¹³⁹ KDP uttrycker därmed en beslutsam vilja för att ena kurder i regionen men eftersom den kurdiska regionen framhålls som en multikulturell region, talar det styrande partiet KDP även för enighet med andra folkgrupper.

---

¹³⁰ Evrigenis & Pellerin 2004 s. 101

¹³¹ Smith 1991 s. 117

¹³² Karlsson 2008 s. 77-78; ”FACTBOX-Who is PKK leader Abdullah Ocalan?”, 2009

¹³³ ”DTP must take initiative in Kurdish opening”, 2009

¹³⁴ ”The Kurdish language”, 2007

¹³⁵ ”Barzani: no regrets on federalism”, 2006

¹³⁶ ”About the Kurdistan Regional Government”, 2008

¹³⁷ Iraqi Constitution, 2006

¹³⁸ ”Kurdistan Regional Government Unification Agreement”, 2006; ”Massoud Barzani warns Arab and Turkoman over Kirkuk destiny”, 2009

¹³⁹ ”Kirkuk 'city of Kurdistan': Barzani”, 2008; ”Barzani: Iraq vote bill a 'conspiracy’”, 2008

En tydlig samverkan bland de kurdiska partierna uttrycks inte genom enighetsidealerna. DTP och KDP uttrycker på skilda vis en önskan för enighet bland kurder i respektive stat men sammanhållningen mellan samtliga kurder har bleknat i och med ledarnas skilda upplevelser och aspirationer.

5.3 Nationell plikt ↔ Nationell autonomi

I avsnittet som följer ska KDP: s och DTP: s uttryckande av autonomiidealerna att undersökas. Teorin illuminerar att nationer har som avgörande mål att fullborda nationens moraliska plikt, därav kapitelföreteckningen.

Smith har tillsatt autonomiidealerna som ett krav för nationens utveckling och dess frigörelse från utomstående konkurrenter.¹⁴⁰

Den kurdiska regionen i Irak kan i dagsläget uppfattas som en framgångssaga till skillnad från de flesta områdena i staten. Utveckling av det socioekonomiska är en del av KRG: s agenda. Myndighetens investeringsplan¹⁴¹ samt ofantliga handelsutbyten har styrkt det rådande självstyret. De betydande oljekällorna i regionen har eskalerat samhällsutvecklingen¹⁴² och med de omfattande *peshmerges* har regionen även ett officiellt försvar mot utomstående.

KDP: s position i KRG har stärkt partiets möjligheter att framåtskridas. Genom att kunna ge uttryck för en kurdisk nationell identitet har KDP haft möjlighet att frigöra den säregna kurdiska nationella identiteten från andra nationella identiteter. Det går därmed inte att bortse från att partiet har genom sin position i KRG en väldig makt i Irak. Inte nog med att KDP är med och beslutar om utvecklingen av det kulturella och sociala utan det kan även påverka utvecklingen av ekonomin och säkerheten i regionen. Det har resulterat i att kurder i Irak snarare utgör ett hot mot ”främmande” än att bli hämmade.

Dock, KRG: s medverkan i Iraks och regionens multikulturella utveckling uppfordrar KDP en samverkan med andra etniciteter, inte minst till centralmakten. Primärministern Barzani har utlyst att KRG har rätt att utveckla sin region men anser samtidigt att de är hängivna till de bestämmelser federationen i Irak utger. Även presidenten Barzani är ense om federationens status.¹⁴³ Detta hör ihop med autonomi uttryck inom etnisk nationalism¹⁴⁴ som i det här avseendet har uttryckts av KDP genom KRG: s vilja att styra över vissa angelägenheter men att samordna andra angelägenheter med resterande nationer. I dagsläget uttrycker partiet ingen synlig vilja för frigörelse från regionen och den irakiska staten, istället uttrycker de en öppen samverkan med resterande etniciteter vilket är förståeligt. Som det styrande partiet har KDP hög maktställning i regionen och i Irak. Det medverkar

---

¹⁴⁰ Smith 1991 s. 76-77

¹⁴¹ Kurdistan Region Investment Law, 2007

¹⁴² Oil and Gas Law of the Kurdistan region-Iraq”, 2007; ”KRG launches Kurdistan Investment Guide”, 2009; “Barzani presents plan to overcome crisis”, 2006

¹⁴³ “Iraq's Kurds flexing autonomy”, 2006;”Barzani: no regrets on federalism”, 2006.

¹⁴⁴ Smith 1991 s. 123

till att de kan framåtskrida den nationella plikten och en hållbar utveckling för den kurdiska nationen. Barzani bör fullfölja KRG: s program och dess bestämmelser om verkandet av utvecklingen i hela den multikulturella regionen. I annat fall kan det leda till att KDP: s makt brister och inte längre verka för nationens plikt på liknande vis.

Med brist på makt och risk för avstängning kan DTP inte frigöra det kurdiska folket och fullborda nationens moraliska plikt. Dock har DTP sökt frigörelse från turkiska konkurrenter genom att verka för effektiva kurdiska reformer. Reformerna är fortfarande i bearbetningsfasen men har redan öppnat upp för mer kulturella och språkliga rättigheter. Det kurdiska partiet har även meddelat att reform bör verka för kurdiska politiska rättigheterna.¹⁴⁵ Autonomiidealen återspeglar nationalisterna inom medborglig nationalism¹⁴⁶. DTP: s arbete för kurdiska reformer yttrar en vilja om att få kurder erkända som medborgare i det turkiska i samhället, med alla rättigheter tilldelade.

Följaktligen uttrycks även en önskan för autonomi via, det återkommande, uttalandet om att den sydöstra gränsen skall styras av kurder, i enighet med PKK: s mål.¹⁴⁷ Vare sig DTP enhetligt önskar en samverkan med PKK eller inte, verkar den terrorstämplade organisationen uppenbart för en frigörelse av kurder i Turkiet. DTP: s delvisa anknytning till PKK tyder på en rätt så klar önskan om att få frigöra kurder.

KDP och DTP uttrycker autonomiidealen på skilda vis. KDP har visat på en autonomi ideal som hänger samman med en etnisk form av nationalism. Partiet uttrycker en vilja för erkännandet av kurder som en enskild stark nation, men har inte synligt eftersträvat en frigörelse från resterande nationer i regionen, istället har ett intresse för att vara i inom den multinationella regionen, resoneras fram.

En tydlig autonomiideal uttryckt av DTP förekommer inte. Partiets verkande för nationens plikt motverkas då varken en kurdisk identitet eller enighet direkt erkänns i Turkiet. Dock, eftersom de utlyser lika rättigheter för kurder och en viss önskan för territoriell frigörelse riktar DTP: s ansatser åt en medborglig nationalism.

---

¹⁴⁵ "Turkey's Kurdish TV channel opens to mixed reviews", 2009

¹⁴⁶ Smith 1991 s.116

¹⁴⁷ "Turkey says working on bid to solve Kurdish problem", 2009; "Kurdish DTP party refuses to declare PKK 'terrorists'"; Karlsson 2008 s. 109,113

6 Skillnader av nationalistisk organisering; mobilisering, koordination och legitimering?

I det här kapitlet har jag för avsikt att undersöka utvecklingen av KDP: s och DTP: s mobiliseringsprocess. Syftet med avsnittet är även att presentera partiernas legitimering och samordning.

KDP: s mobiliseringsprocess har fokuserats på det bevarade kurdiska stamväsendet, kurdiska ledare har haft möjlighet att återvända till klanfamiljerna för få ta del av deras uppfattningar.¹⁴⁸ Den här formen av mobilisering menas vara mera renodlad, vilket grundar sig på återupptäckande och användandet av nationens rötter.¹⁴⁹ En etnisk nationskapande uppfattas i och med KDP: s förmåga att använda sig av det traditionella stamväsendet. Mobiliseringsprocessen inleddes av stamledaren Mustafa Barzani, som avgick från sin post i KDP-I under Mahabad republiken för att istället verka för en kurdisk utveckling i Irak.

När Barzani återvände till Irak accepterades han inte av staten utan blev tvungen till landsflykt, men mobiliseringen fortgick bland kurder¹⁵⁰. KDP:s anhängare slöt sig samman, på grund av rättsliga återupptäckanden av etniska rötter. Den kurdiskakiska rörelsen har haft en inflytelserik maktförfogande över stammarna. Den inflytelserika makten kan ha underlättas i och med Iraks sköra tillstånd under Gulfkriget och under den amerikanska invasionen, år 2003. Breuilly framlade att om centralmakten är svag i fråga om militärmakt och byråkrati blir det enklare för oppositionsrörelsen att mobilisera sig och uppnå en stark maktställning.¹⁵¹ Barzani den äldre förstod dock, att samarbetet med stammarna kunde brytas om ledaren inte utmärkte sig hederligt. I samma veva har kurdiska stammar belönat hederligheten genom att låta Barzanifamiljen fortgå som ledare. Breuilly argumenterar för att symbolism blir användbart vid mobilisering genom dess kapacitet att återge nationens personliga symboler (*self-reference*).¹⁵² I det här sammanhanget har KDP återgett symboler som är bundna med kurdernas genuina rötter. Som följd av kurdernas stöd till KDP har deras forna utsatthet och förtryckanden i Irak medfört större rättigheter och en ljusare utsikt för utveckling i regionen.

---

¹⁴⁸ Izady 1992 s. 205

¹⁴⁹ Smith 1991 s.75

¹⁵⁰ Mcdowall 1996 s. 295-296

¹⁵¹ Breuilly 1993 s. 260

¹⁵² Breuilly 1993 s. 64

Systematiska rensningar av kurdiska byar har förorsakat att kurdiska rörelser i Turkiet inte kan använda sig av stamsamhällets stöd för mobilisering.¹⁵³ Sedan stamsamhället försvagades alltmer, valde många kurder att istället flytta till städer, för att integreras i det turkiska samhället. Kurder kom att bli högt uppsatta tjänstemän, kontakter med lika höguppsatta turkar etablerades.¹⁵⁴

Med radikalismens tillväxt i Turkiet kom eliter även att få kontakter med kurder i lägre klasser. Breuilly argumenterar för att den allt större anhängarskaran försäkrar elitens ställning och dess politiska idéer, som frambringar den politiska identiteten.¹⁵⁵ Sammankopplande av värderingar och ändamål anses ena olika politiska intressen till att ingå i en enad rörelse. Breuillys argument om mobilisering och koordinering är uppenbar vid utvecklingen av kurdiska rörelser i Turkiet.¹⁵⁶ På samma gång som kurder kämpade för att bli befriade från statens påtryck, var kurdiska eliter förfärade över att bli underminerade av den turkiska staten. Eliterna enades med kurder från lägre klasser genom att politisk utbilda de, därefter få inleda en omfattande kurdisk samverkan mot statsmakten.¹⁵⁷ En sådan integrering behandlar en mobilisering, utifrån eliters förmåga att överföra sin kultur till resterande, den s.k. laterala mobiliseringen.¹⁵⁸ DTP har som det enda legitima kurdiska parti i Turkiet möjligheten till de medel som resterande kurder inte äger, exempelvis det legitima inflytande av kurdiska reformer.

Breuilly har framfört att en kvalificerad vision legitimerar en politisk rörelse, och som en kvalificerad rörelse kan rörelsen tilltala sympatisörer.¹⁵⁹ För DTP har legitimitet uppkommit genom deras position i den turkiska riksdagen, vilket partiet har förmått genom samordningen med andra kurdiska partier i Turkiet.¹⁶⁰ Det kurdiskpartiska partiets kvalificerade vision har legitimeras i samordning med PUK. Med sin position i KRG, har partiet erhållit ett kurdiskt legitimitet som det mäktigaste kurdiska partiet den är idag.

I samband med relationen mellan de kurdiska rörelserna i Irak bör det framläggas att mobiliseringsprocessen via stammar har medfört stamrivaliteter. Talebaniklanen fullgör ett sekulärt och modernt styre, medan Barzaniklanen har ett noggrant traditionellt styre. Följdaktien, samarbetade PUK under 1990-talet med PKK mot KDP.¹⁶¹ KDP och PUK är därmed inte riktigt samordnade med varandra, deras visioner stämmer inte riktigt överens, vilket kan riskera framtida stamrivaliteter.

Kurdisk nationskapande har verkat på olika vis vilket har att göra med partiernas forna erfarenheter med statsmakten men även med resterade kurder. KDP: s försvagade relation med PKK och förmodade stamrivalitet med PUK, komplicerar en gynnsam nationskapande i Irak. DTP: s begränsade makt i Turkiet och deras förmodade samröre med PKK medför sämre möjligheter till ett

---

¹⁵³ Olson 1996 s. 116

¹⁵⁴ Ciment 1996 s. 81

¹⁵⁵ Smith 1991 s.116

¹⁵⁶ Breuilly 1993 s. 93

¹⁵⁷ Chaliand 1993 s. 80-81

¹⁵⁸ Smith 1998 s. 193

¹⁵⁹ Breuilly 1993 s. 93

¹⁶⁰ Karlsson 2008 s. 109

¹⁶¹ Olson 1996 s. 56-59

gynnsamt verksamhet. Det upplevs, att om en möjlighet för samverkan bland kurder i Irak och i Turkiet skall ske bör respektive kurdiska ledare framkalla legitimerade visioner som kan koordineras med andra kurdiska visioner i annat fall inleds endast som läget är nu, nya mobiliseringsprocesser utan samverkan.

7 Slutsats

Min studie har varit ett försök till att beskriva KDP: s och DTP: s verksamhet utifrån ideologisk nationalism, för att synliggöra om det förekommer tendenser för enighet och/eller fragmentering vid kurdiska nationella ideal.

Smith har framfört att en enad nation har styrkan nog för en politisk makt och lojalitet. Efter att ha undersökts DTP: s och KDP: s uttryckande av de nationella idealen har det framgått att partierna uttrycker idealen till stor del på skilda vis. Smith har uppgett att nationalistiska rörelser verkar på olika vis beroende på formen av nationskapande, dvs. i form av etnisk nationalism eller medborglig nationalism. Smith menade att det finns en östlig och en västlig form av nationskapande men hos kurdernas nationskapande förekommer båda. KDP synliggör så gott som en tydlig form av etnisk nationskapande, DTP: s uttryckande av idealen är inte lika tydlig men riktar sig mer åt en medborglig nationskapande.

Den ökade fragmenteringen beror till stor del på att kurdiska rörelser har genom åren blivit påverkade på olika vis av statsmakten, ännu idag utgör deras förhållande till statsmakten en grund för den ökade splittringen. KDP har en starkare position i Irak än DTP i Turkiet. Statsmaktens inverkan i kurdiska rörelser har medfört ökande splittringar i den kurdiska nationen. KDP uttrycker en djuprotad kurdisk nationell identitet, men framhåller även resterande etniciteter i Irak, genom att verka för en multikulturell enighet och en autonomi som tyder på en frigörelse av andra nationer. DTP uttrycker en formad nationell identitet med en önskan för viss territoriell frigörelse av kurder. Statsmakterna är en del av problematiken dock inte det slutgiltiga. I dagsläget har både partierna en legitim makt inom respektive stat men partiernas relation till varandra har inte uttydd på en samverkan, deras uttryckande av kurdiska nationella ideal och visioner är inte sammankopplade, ju mindre sammankoppling det är idag desto svårare kan det bli att samverka i framtiden. I analysen framgår det att partierna oberoende av relationen till statsmakten har valt sina egna riktningar, mer specifikt valt att bibehålla de skilda vägar tillsatta av statsmakterna. Utifrån ideologisk nationalism presenterar KDP och DTP att en kurdisk samverkan är riktad mot en ökad fragmentering.

Referenser

- Breuilly, John, 1995. *Nationalism and the State*. Second edition. Manchester: Manchester University Press.
- Bruinessen van Martin, 1994. "Kurdish Nationalism and Competing Ethnic Loyalties". Engelsk översättning av: "Nationalisme kurde et ethnicités intra-kurdes". *Peuples Méditerranéens* nr 68-69, s.11-37. www.let.uu.nl/~martin.vanbruinessen/personal/publications/Competing_Ethnic_Loyalties.htm. 7 jan. 2010.
- Bruinessen van Martin, 2000. "The Ethnic Identity of the Kurds in Turkey". www.let.uu.nl/~martin.vanbruinessen/personal/publications/Bruinessen_Ethnic_identity_Kurds.pdf. 7 jan. 2010.
- Bruinessen, van Martin, 1992. *Agha, Shaikh and State. The political structures of Kurdistan*. London, New Jersey: Zed Books Ltd.
- Chaliand, Gerard, 1993. *A people without a country: The Kurds and Kurdistan*. New York: Olive Branch Press.
- Chaliand, Gerard, 1994. *The Kurdish tragedy*. London, New Jersey: Zed Books Ltd.
- Ciment, James, 1996. *The Kurds: State and Minority in Turkey, Iraq and Iran*. New York: Facts On File, Inc.
- Denk, Thomas, 2002. *Komparativ metod – förståelse genom jämförelse*. Lund: Student litteratur.
- Entessar, Nader, 1992. *Kurdish Ethnonationalism*. Boulder, London: Lynne Rienner Publishers.
- Ioannis D. Evrigenis & Daniel Pellerin, 2004. *Johann Gottfried Herder: Another Philosophy of History and Selected Political Writings*. Hackett Publishing Co.
- Izady, Mehrdad, 1992. *The Kurds: A Concise Handbook*. London: Taylor & Francis Ltd.
- Karlsson, Ingmar, 2008. *Kurdistan: Landet som icke är*. Stockholm. Wahlström & Widstrand.
- McDowall, David, 1996. *A modern history of the Kurds*. London, New York: I.B Tauris Ltd.
- Olson, Robert, 1996. *The Kurdish Nationalist Movement in the 1900s*. Kentucky: The University Press of Kentucky.
- Peters B. Guy, 1998. *Comparative Politics: Theories and Methods*. New York University Press
- Salih, Khaled, 1999. *Kurdfrågan i Turkiet*. Stockholm: Utrikespolitiska Institutet.
- Salih, Khaled, 2000. *Kurdfrågan: en bakgrund*. Stockholm: Utrikesdepartementet Regeringskansli.
- Smith D. Anthony, 1991. *National Identity*. London: Penguin Books Ltd.
- Smith D. Anthony, 1998. *Nationalism and Modernism*. London: Routledge.

- Smith D. Anthony, 1986. *The Ethnic Origins of Nations*. Oxford: Blackwell.
- Weber, Max, 1977. *Vetenskap och politik*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.
- Özrimili Umut, 2000. *Theories of nationalism: A critical introduction*. New York: Palgrave
- Østerud, Øyvind, 1997. *Vad är nationalism?* Stockholm: Universitetsförlag. översättare: Mona C. Karlsson. Originaltitel: Hva er nasjonalisme?

Internet material

- “About the Kurdistan Regional Government”, 2008.
http://www.krg.org/uploads/documents/About_Kurdistan_Regional_Government_2008_09_10_h13m52s30.pdf. 5 jan. 2010.
- ”Barzani presents plan to overcome crisis”, 13 aug. 2006.
<http://www.kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=DDD1E4AA9F5EDDF37D0D1C76EBE2EE54>. 7 jan. 2010.
- “Barzani: Iraq vote bill a 'conspiracy'”, 6 aug. 2008.
<http://kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=064B6B8D3344D94239E197E1ACF93DE2>. 7 jan. 2010.
- ”Barzani: no regrets on federalism”, 21 sept. 2006.
<http://www.kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=B02A785E1FB5DE836223B4C5E25168E6>. 7 jan. 2010.
- “DTP must take initiative in Kurdish opening”, 12 sept. 2009.
<http://kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=749FC50CC138FAF515DBF22A1FA5C3D6>. 7 jan. 2010.
- “Erbil festival honors founder of the Kurdistan Republic”, 12 april 2007.
<http://www.kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=205B7DC03617C2724B17A30AD94E35E2>. 7 jan. 2010.
- “FACTBOX-Who is PKK leader Abdullah Ocalan?”, 24 juli 2009.
<http://www.reuters.com/article/idUSLO94519>. 7 jan. 2010.
- Iraqi Constitution, 2006. UN Assistance Mission for Iraq:
http://www.uniraq.org/documents/iraqi_constitution.pdf. 7 jan. 2010.
- ”Iraq's Kurds flexing autonomy”, 7 okt. 2006. KurdistanGlobe.net:
<http://www.kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=7B4CE9858303373494DF8EB9ECC458B7>. 7 jan. 2010.
- “Kirkuk 'city of Kurdistan': Barzani”, 9 aug. 2008. KurdistanGlobe.net:
<http://kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=87E86DB31934761253CC77510C73CF6D>. 7 jan. 2010.
- ”KRG launches Kurdistan Investment Guide”, 23 juli 2009.
<http://www.krg.org/articles/detail.asp?lngnr=12&smap=02010100&rnr=223&anr=30664>. 7 jan. 2010.
- ”Kurdistan Regional Government Unification Agreement”, 23 jan. 2006.
<http://www.krg.org/articles/detail.asp?rnr=223&lngnr=12&anr=8891&smap=02010100>. 7 jan. 2010.
- ”Kurdish Newroz, Turkish névrose or "Sayin Ocalan"”, 4 april 2007.

- <http://www.kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=F8391EAC5C442C538870D5A66844478F>. 7 jan. 2010.
- “Kurdish DTP party refuses to declare PKK 'terrorists'”, 11 Sept. 2007.
<http://www.kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=16E377C750CAC5873995C2058DD27656>. 7 jan. 2010.
- “Kurds win limited voice in Turkish assembly”, 23 juli 2007.
<http://www.reuters.com/article/idUSL2386896920070723>. 5 jan 2010.
- Kurdistan Region Investment Law, 25 Juni 2007.
<http://www.krg.org/articles/detail.asp?rnr=145&lngnr=12&smap=03010800&anr=18619>. 7 jan. 2010.
- “Massoud Barzani warns Arab and Turkoman over Kirkuk destiny “15 juli 2009.
<http://www.kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=811D7D207D7E9894E743682B80F69783>. 7 jan. 2010.
- “National holidays and key dates in the Kurdistan Region’s history”, 25 juni 2007.
<http://www.krg.org/articles/detail.asp?rnr=139&lngnr=12&smap=03010200&anr=18627>. 7 jan. 2010.
- “Oil and gas law of the Kurdistan region-Iraq”, 2007.
http://www.krg.org/uploads/documents/Kurdistan%20Oil%20and%20Gas%20Law%20English_2007_09_06_h14m0s42.pdf. 7 jan. 2010.
- “Programme of the previous cabinet of the Kurdistan Regional Government”, 2006.
www.krg.org/articles/detail.asp?anr=48&lngnr=12&rnr=93&smap=04020000. 7 jan. 2010.
- ”Religious Kurds become key vote in Turkey”, 5 jan. 2009.
www.csmonitor.com/2009/0105/p07s03-woeu.html. 7 jan. 2010.
- ”The Kurdish language”, 27 juni 2007.
<http://www.krg.org/articles/detail.asp?lngnr=12&smap=03010500&rnr=142&anr=18694>. 7 jan. 2010.
- ”The Kurdistan Region in brief”, 23 april 2008.
<http://www.krg.org/articles/detail.asp?lngnr=12&smap=03010300&rnr=140&anr=23911>. 7 jan. 2010.
- “Turkey's Kurdish TV channel opens to mixed reviews”, 2 feb. 2009.
<http://www.reuters.com/article/idUSL2352569>. 7 jan. 2010.
- “Turkey's forbidden tongue”, 5 mars 2009. Globalpost.com:
<http://www.globalpost.com/dispatch/turkey/090305/turkeys-forbidden-tongue>. 7 jan. 2010
- “Turkey says working on bid to solve Kurdish problem”, 2009.
<http://www.reuters.com/article/idUSLM62533>. 7 jan. 2010.
- “Turkish opposition rejects Kurdish reform talks”, 11 aug. 2009.
<http://www.reuters.com/article/idUSLB193806>. 7 jan. 2010.
- “Turkey seeks end to Kurdish conflict”, 8 aug. 2009
<http://kurdishglobe.net/displayArticle.jsp?id=BFA2A8A1DCB7EAA776FA6A7DDB7E4FF8>. 7 jan. 2010.
- “Wiring for the Future: The Use of the Internet to Overcome Isolation in Iraqi Kurdistan”, 3 juli 2001.

<http://www.krg.org/articles/detail.asp?lngnr=12&smap=02010200&nr=73&nr=59>. 7 jan. 2010.